

ZAJĘCIA FAKULTATYWNE W OPARCIU O OPINIĘ UCZNIÓW NA PRZESTRZENI DWÓCH LAT W LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCYM W TYKOCINIE

M. Kuczyński

Promotor – prof. dr hab. W. Barkow

Wyższa Szkoła wychowania fizycznego i turystyki w Białymstoku

Wstęp. W dzisiejszych czasach najwyższą rangę spośród wszystkich wartości człowieka zajmuje jego zdrowie. W dbaniu o zdrowie zaleca się stosowanie na co dzień kilka najodpowiedniejszych sposobów: racjonalną dietę, regularny sen, odpoczynek oraz systematyczne uprawianie którejś dyscypliny sportowej. Wielkie znaczenie ma tutaj rezygnacja z wszelkich używek [1, s. 3]. Istotną rolę coraz bardziej odgrywa również uprawianie dyscyplin sportowych. Jest to domena głównie młodego społeczeństwa, które jest dobrze wykształcone i ma nowy światopogląd w tej kwestii. Takie stwierdzenie dotyczy przede wszystkim społeczeństwa mieszkającego w miastach, ponieważ tam mają oni lepszy dostęp do siłowni, boisk sportowych czy znajdujących się obok bieżni [2, s. 21].

Nauczyciel wychowania fizycznego występuje także jako animator zadań na rzecz sportu i rekreacji, realizowanych w środowisku lokalnym. Jest on pedagogiem w edukacji zdrowotnej i w procesie wychowania fizycznego w szkołach, opartym na zaspokajaniu indywidualnych potrzeb uczniów. Celem pracy nauczyciela jest również propagowanie szkolnej kultury fizycznej w środowisku lokalnym [3, s. 13]. Osiąganie celów postawionych młodzieży na zajęciach wychowania fizycznego jest możliwe dzięki ciągłemu kształtowaniu umiejętności ruchowych młodych ludzi. Zachęcaniu do aktywnego uczestnictwa w zajęciach lekcyjnych wychowania fizycznego, w znacznej mierze pomaga opanowanie techniki. Jest to szereg czynności ruchowych, wykonywanych w sposób poprawny z wytycznymi gry, które w konsekwencji doprowadzą do osiągnięcia wielkich sukcesów podczas rywalizacji uczniów [5, s. 59].

Celem niniejszej pracy jest przedstawienie wyników badań dotyczących opinii uczniów na temat postawy nauczyciela wychowania fizycznego w ich szkole. Do przeprowadzenia badań posłużono się kwestionariuszem ankiety, składającym się z 16 pytań zamkniętych. Badaniu poddano 30 osób z gimnazjum w Raczkach, miejscowości położonej w województwie podlaskim. Artykuł zawiera również informacje dotyczące rozwoju fizycznego człowieka i wpływu uprawiania sportu na jego zdrowie, a także stosunek dzisiejszej młodzieży do wychowawcy oraz główne kompetencje nauczyciela, jakimi powinien charakteryzować swoją osobę.

Metody i techniki badawcze. Do określenia celów pracy przeprowadzono badanie metodą sondażu diagnostycznego, a rodzajem zastosowanej techniki była ankieta. Jest to metoda pozyskiwania informacji na określony temat z wybranej grupy osób przy pomocy drukowanej listy pytań – kwestionariusza. Ostatnim etapem w takim badaniu jest uzyskanie wyników i opracowanie ich w postaci tabelarycznej lub wykresów, gdyż w taki sposób prezentacja wyników jest najdokładniejsza i najbardziej czytelna. Przeprowadzona ankieta miała charakter bezosobowy, a pytania w niej zawarte niejednokrotnie skłaniały do przemyśleń nad problemami dotyczącymi analizowanego tematu. Anonimowość zachowano ze względu na uzyskanie szczerych odpowiedzi. Inną zaletą ankiety jest to, że można przeprowadzić ją w krótkim czasie i dokonać zestawienia statystycznego. W ankiecie było zawartych 16 pytań, które miały tylko formę zamkniętą. Wśród nich wyróżnia się pytania alternatywne, dysjunktywne i koniunktywne. W

ankiecie było 7 pytań alternatywnych – można na nie odpowiedzieć w następujący sposób: tak, nie, nie mam zdania lub trudno powiedzieć. Pozostałe 9 pytań było pytaniami koniunktywnymi – umożliwiają dokonanie wyboru więcej, niż jednej odpowiedzi ze wszystkich możliwych.

Dyskusja. Nauczyciel wychowania fizycznego jest przewodnikiem po świecie wartości, prowokującym swoich wychowanków do wyboru wartości i decyzji. W kształtowaniu postaw uczniów biorą udział czynniki społeczno–kulturowe oraz osobowość jednostki. Dla nauczyciela kształtowanie i zmiana postaw jest kluczowym zadaniem. Może on również w odpowiedni sposób rozwijać istniejące już postawy pozytywne wychowanka, a także przekonania związane z przedmiotem postawy czy też kształtować uczucia.

Przeprowadzanie systematycznych badań nad rozwojem fizycznym młodzieży jest bardzo ważnym elementem, stanowiącym punkt wyjścia do pracy w zawodzie nauczyciela wychowania fizycznego. Badania prowadzone pod postacią oceniania przez młodzież postawy nauczyciela jest również istotne, gdyż w ten sposób można kreować idealną postawę nauczyciela, będącą w danej dziedzinie wzorcem do naśladowania dla uczniów. Dlatego uzyskane informacje z przeprowadzonych badań pozwolą osobom pracującym z młodzieżą dążyć do stworzenia wzorowej postawy nauczyciela zajęć wychowania fizycznego, a przez to odpowiednie warunki rozwojowe dla młodzieży na tych zajęciach.

Badania głównie miały na celu uzyskanie niezbędnych informacji na temat obecnej i przyszłej postawy nauczyciela w szkole. Opracowane wyniki dają nam w pełni obraz rzeczywistej oceny swojego nauczyciela poprzez opinię młodzieży. Oby w przyszłości uzyskane wyniki posłużyły nauczycielom wychowania fizycznego do doboru kryteriów oceny pracy nauczyciela oraz jako pomoc w metodzie nauczania uczniów, bowiem w taki sposób można dowiedzieć się czego oczekują uczniowie na zajęciach wychowania fizycznego.

Po przanalizowaniu wyników z przeprowadzonych badań stwierdzono, że nauczyciele na zajęciach wychowania fizycznego powinni popracować nad niektórymi swoimi cechami charakteru, ponieważ poprzez negatywne traktowanie młodzieży na zajęciach zniechęcają podopiecznych do uprawiania sportu. Najbardziej niepożądanymi takimi cechami są: niesprawiedliwość w ocenie ucznia, nieuczciwość i pobłażliwość. W mniejszym stopniu uczniowie zwracają uwagę na obojętność, posługiwanie się krzykiem czy surowość i brak odpowiedzialności. Cechami najbardziej pożądanymi są: prawość i uczciwość, szczerowość oraz pracowitość. Na szczególną uwagę zasługują także być wyrozumiałym wobec uczniów oraz mieć zamiłowanie do swojego zawodu. W kreowaniu oceny postawy nauczyciela wychowania fizycznego również decydującą rolę odgrywa jego wygląd zewnętrzny, bowiem zdecydowana większość ankietowanych wyraziła opinię pozytywną w tej kwestii.

Każdy nauczyciel powinien za wszelką cenę dbać o odpowiednie kształtowanie pozytywnego stosunku młodzieży do jego osoby oraz do prowadzonych zajęć. Według ankietowanych na uzyskanie i utrzymanie pozytywnego stosunku do nauczyciela jest stosowanie sprawiedliwości podczas oceny ucznia. W obu grupach ankietowanej młodzieży ta cecha zajęła najwyższą rangę spośród wszystkich cech. Taka sytuacja może wskazywać na stosowanie przez nauczyciela niesprawiedliwości w ocenie uczniów, skoro badana populacja jednogłośnie udzieliła takiej odpowiedzi. Dlatego nauczyciele wychowania fizycznego powinni zastanowić się nad tym faktem oraz podczas oceniania ucznia nie kierować się sympatiami czy antypatiami. W ocenie podopiecznego wychowawca powinien kierować się także stosowaniem uzasadnienia postawionej oceny i być bezstronnym. Wysoką rangę spośród cech posiadanych przez nauczyciela zajmuje w opinii dziewcząt wyrozumiałość, umiejętność utrzymania porządku i dyscypliny oraz kultura osobista nauczyciela i życzliwość, natomiast w przypadku chłopców: stawianie sobie i uczniom wysokich wymagań, kultura osobista oraz umiejętność utrzymania porządku i dyscypliny.

Na zajęciach prowadzonych w szkole nauczyciel powinien także stosować różne sposoby motywacji młodzieży do uprawiania sportu oraz w różnoraki sposób uatrakcyjnić zajęcia wychowania fizycznego. W motywacji uczniów do wykonywania ćwiczeń podczas prowadzonych zajęć szczególną rolę odgrywa umiejętne stosowanie nagród i kar, dostosowanie treści ćwiczeń do oczekiwań i zainteresowań uczniów, a także uzasadnienie konieczności wykonywania określonych ćwiczeń ruchowych. Według młodzieży w mniejszym stopniu istotne jest stosowanie różnych pomocy naukowych. Natomiast na atrakcyjność prowadzonych zajęć w znacznym stopniu wpływa stosowanie doboru ćwiczeń zgodnych z oczekiwaniami i zainteresowaniami uczniów, prowadzenie lekcji w różnych warunkach (np. w terenie) oraz umiejętne stosowanie różnorodnych ćwiczeń ruchowych. Poprzez stosowanie motywacji i uatrakcyjnienia swoich zajęć, nauczycielowi łatwiej będzie nawiązać odpowiedni stosunek z uczniami. O właściwym oddziaływaniu wychowawczym na młodzież decyduje w znacznej mierze zrozumienie uczniów przez wychowawcę oraz jednakowe traktowanie podopiecznych i obiektywizm w ocenianiu.

Dla uczniów również istotne jest, aby nauczyciel wychowania fizycznego w pewien sposób ćwiczył na zajęciach razem z nimi. Chodzi tu głównie o początkowe wykonywanie ćwiczeń, czyli pokazanie podopiecznym jak należy wykonać dane ćwiczenie ruchowe. Mniejszą rolę nauczyciel może odegrać np. podczas gier zespołowych, ponieważ z daleka powinien obserwować postawy i sylwetki grających uczniów. Jest to również związane z organizacją zajęć pozalekcyjnych dla młodzieży. Zdecydowana większość ankietowanych dziewcząt i chłopców chce uczęszczać na takie zajęcia wychowania fizycznego. Rola nauczyciela jest związana także z organizowaniem zajęć fakultatywnych w szkole lub poza nią oraz czynnie włączać się w organizację zawodów sportowych, ponieważ w taki sposób daje wzorowy przykład swoim podopiecznym. A według większości badanej populacji w praktyce wzorowa postawa nauczyciela wychowania fizycznego istnieje.

Badania opinii młodzieży na temat obecnej oraz zmienionej z biegiem czasu postawy nauczyciela należy przeprowadzać systematycznie, ponieważ będzie to zapobiegać niewłaściwemu stosunkowi nauczyciela do uczniów czy też niesprawiedliwemu ocenianiu młodzieży. A im szybciej nauczyciel dostrzeże swoje błędy stosowane w procesie wychowywania młodzieży, tym szybciej stanie się on dla nich wzorcem do naśladowania. Sprzyja to także rozwijaniu pozytywnej postawy wobec swego ciała poprzez chętnie uczestnictwo młodzieży w zajęciach wychowania fizycznego oraz jest pretekstem do tego, aby uczeń ciągle je kształtował. Wpływa to również na motywację uczniów do wysiłku oraz wytrwałej pracy w kierunku kształtowania i utrzymywania swojej sprawności, co w konsekwencji prowadzi do zdrowego trybu życia.

Wnioski

Na podstawie przeprowadzonych badań oraz analizy wyników dotyczących oceny postawy nauczyciela wychowania fizycznego przez uczniów z Gimnazjum w Raczkach stwierdzono poniższe wnioski:

1. Pozytywny stosunek uczniów do nauczyciela wychowania fizycznego i do prowadzonych przez niego zajęć w największym stopniu jest kreowany przez sprawiedliwość w ocenie ucznia. Wysoką rangę wśród opinii dziewcząt zajmuje również wyrozumiałość, umiejętność utrzymania porządku i dyscypliny oraz kultura osobista nauczyciela i życzliwość, natomiast w przypadku chłopców: stawianie sobie i uczniom wysokich wymagań, kultura osobista oraz umiejętność utrzymania porządku i dyscypliny.

2. W postawie nauczyciela badana młodzież najbardziej nie toleruje niesprawiedliwości w ocenie ucznia, nieuczciwości i pobłażliwości, natomiast cechami pożądanymi są: prawość i uczciwość, szczerłość oraz pracowitość.

3. Na właściwe oddziaływanie wychowawcze u młodzieży w największym stopniu wpływa zrozumienie uczniów oraz jednakowe traktowanie podopiecznych i obiektywizm w ocenianiu.

Bibliografia

1. Cybulska A., *O aktywności fizycznej Polaków*, Komunikat z Badań, BS/23/2003, Centrum Badania Opinii Społecznej, Warszawa 2003.

2. Klocek T., *Siatkarskie gry i zabawy na lekcji wychowania fizycznego*, Acta Scientifica Academiae Ostroviensis, nr 19, Muzeum Historii Polski, 2005.

3. Łobocki M., *Metody badań pedagogicznych*, Wydawnictwo PWN, Warszawa 1978.

4. Madejski E., Węglarz J., *Wybrane zagadnienia współczesnej metodyki wychowania*

5. Omyła-Rudzka M., *Aktywność fizyczna Polaków*, BS/129/2013, Centrum Badania Opinii Społecznej, Warszawa 2013.